

R a a m a t u d

- - - - -

Õpik kõigile, kes hoolivad heast väljendusoskusest

Reet Kasik, Mati Erelt, Tiiu Erelt.
Eesti keele väljendusõpetus kõrgkoolidele.
Tartu: Bookmill, 2007. 182 lk

Tihti tundub, et eestlane on kõigele võõramaisele väga aldis: rõõmsalt tunnistab ta võõramaa puuvilja omamaisest magusamaks, võõramaise lille uhkemaks, võõra keele sõna omakeelsest täpsemaks ja õigemaks. Mis nüüd väikesest eesti keelest – teadust tehtagu ikka suures inglise keeles, siis on tulemus kohe maailmale nähtav! Aga missugust lõivu tuleb maksta, kui juba õppur loobub emakeelest võõra kasuks, jättes omakeelsed väljendusvõimused kasutamata ja kirjakeele normid tagaplaanile?

Kõrgkooliõpiku „Eesti keele väljendusõpetus” autorid Reet Kasik, Mati Erelt ja Tiiu Erelt tähtsustavad raamatu eessõnas veenvalt eesti keele kui teaduskeele tähtsust, väites, et kui loobume eestikeelsest kõrgharidusest ja eestikeelsest teadusest, taasköögistub eesti keel, langeb hariduse kvaliteet ja kannatab demokraatia, kuna „inglisekeelsetunud osa rahvast võtab ülejäänud rahvalt ära võimaluse kaasa rääkida neid kõiki puudutavates küsimustes, nagu tervishoid, keskkonnakaitse, ühiskonnaelu korraldus jne.”

„Eesti keele väljendusõpetus” on mõeldud kasutamiseks mis tahes eriala üliõpilastele, töötamiseks nii iseseisvalt kui õppejõu abiga, sobib aga kasutamiseks igas vanuses inimesele, kellel huvi ja soov end õigesti ja täpselt kirjalikult või suuliselt väljendada.

Eesti keele õpetajal on oma töö tulemusrikkamaks muutmisel sellest raamatust palju kasulikku leida.

Õpiku kümnest peatükist esimesed neli käsitlevad erinevat liiki tekstide loomist, lihvimist ja vormistamist. Olukorras, kus nii noorte kõnekeel kui omavahelise kirjaliku suhtluse keel kirjakeelest kiiresti kaugenevad, on juba põhikoolis vaja rohkem tähelepanu pöörata erinevatele tekstiliikidele. Teksti grammatilisuse kõrval on kindlasti vajalik õpilaste tähelepanu juhtida ka tekstide vastuvõetavusele ja sobivusele – need mõisted on käesolevas raamatus lihtsalt ja arusaadavalt lahti seletatud.

Suur abi ka gümnasistist uurimistöö kirjutajale on „Eesti keele väljendusõpetuse” neljandast, teadustekstide peatükist. Seal leiab juhiseid nii uurimuse struktuuri, materjali liigendamise, kirjanduse refereerimise ja viitamise kui ka keelekasutuse kohta.

Viies peatükk sisaldab õpetusi suuliste tekstide koostamiseks ja esitamiseks. Tänapäeva kooliõpilane saab harva võimaluse suuliseks esinemiseks ja seetõttu võib see kujuneda talle tõeliseks katsumuseks. Nüüd on õpetaja ja õpilase käsutuses väärt juhendmaterjal, mis aitab esinemiseks paremini valmis olla.

6.–8. peatükis keskendutakse õigete lausete moodustamisele, et väljendatav mõte valesti valitud sõnastuse tõttu kaotsi ei läheks või vääraks ei muutuks. Eriti palju kasulikku gümnaasiumiõpilaste väljendusoskuse parandamiseks leidub 6. peatükis „Lauseosade grammatiline vorm”. Iga teorialõigu järel saab oma teadmisi kinnistada praktilise harjutusega. Iseseisvalt õppija jaoks võiksid lauseharjutustel tagasisideks ka õiged vastused kusagil esitatud olla.

9. peatükk tutvustab üld- ja oskuskeelt kui kirjakeele allkeeli ning õpetab erialaslängi oskuskeelest eristama. 10. peatükk sisaldab ülevaadet tähtsamatest keelehooldeallikatest ja annab juhiseid nende kasutamiseks.

Õpik on värske – sisaldab abi just praeguste noorte keelekasutajate vigade ja eksimuste vältimiseks, pakub teadmisi seal, kus neid tänapäeva noorel napib. Esitatu on selge, konkreetne, varustatud näidete ja harjutustega.

Tänu tegijatele! „Eesti keele väljendusõpetus kõrgkoolidele” on hea abivahend oma mõtete selgeks väljendamiseks.

Piibe Leiger
Tartu Tamme Gümnaasiumi
emakeeleõpetaja